δάκωσε μαζί μου τὰ ποιήματα ποὺ καὶ ἐγώ τὰ ἀφήσα μόνον Τώρα θὰ ἦναι θυμωμένος πολύ μου . . . Τί νὰ κάμω! Ὅλα αὐτὰ ἴσως θὰ τὰ μάθητε μίαν ἡμέραν . . . Ἀλλὰ κι' ἐσεῖς θυμώσητε καὶ σεῖς τότε.

Ἡ Ζιναΐδα μοῦ ἔθλιψε ζωηρῶς τὴν χεῖρα μου, καὶ ἔτρεξεν ἔμπρός. Ἐπεστρέψαμεν εἰς τὸν ρίχιακον. Ὁ Μαϊδάνωφ ἠρώτησε νὰ μᾶς ἀναγνώσῃ κάτι τι ἀπὸ μικροῦ ἐκτυπωθέντα φυλλάδιον, ἐγὼ ἤρχισα δὲν ἐθορύβησα τίποτε ἐξ αὐτῶν . . . ἀλλὰ τὰ πετράστιχα, οἱ ὁμοιοκαταληξίαι, καὶ οἱ ἰαμβοι ἐκροτάλιζον ὡς τυμπανα, χωρὶς μέλος καὶ ρυθμὸν, ἀλλ' ἐγὼ ἔβλεπον μόνον τὴν Ζιναΐδα καὶ παρεσπεύδουν νὰ ἐμβαθύνω εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἐλευταίων της λέξεων.

«Ἡ ἴσως ἀντέστη μυστηριώδης θὰ σεβασθῇ τὰ ὑπακούσῃς»

ἐφώνησεν αἴφνης ὁ Μαϊδάνωφ, ὁ ὁποῖος ὀφθαλμοὶ του συνηντήθησαν μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς Ζιναΐδος. Ἡ τε τοὺς ἔκαμψε καὶ ἠρυθρίασεν ἐλαφρῶς. Ἐγὼ παρετήρησα ὅτι ἠρυθρίασε καὶ ἐπαγωσεν ἐκ τοῦ φόβου. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐνόησα ὅτι ἀγαπᾷ τὸν Μαϊδάνωφ καὶ ἐρωτῶν μου δὲ ἐφέρετο αἱ λέξεις: «Θεέ μου! ἀγαπᾷ ἡ Ζιναΐδα!»

XI

Οἱ πραγματικοὶ σπαραγμοὶ μου ἤρξαντο ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης. Ἐπαπαζα τὴν κεφαλήν μου, ἐσκεπτόμην παντοτε καὶ ἀκατάπαυστως, ὅπως κατεσκόπευον τὴν Ζιναΐδα, ἥτις εἶχε μεταβληθῆ τοῦτο πλέον ἦτο κατάδηλον. Ἐρχετο εἰς περίπατον καὶ περιπατεῖ πάντοτε μόνη ἐπὶ μακρόν. Ἐνιοτε δὲν ἐπαρουσιάζετο ποσῶς εἰς τοὺς ἐπισκέπτας καὶ ἐπὶ ὁλόκληρους ὥρας ἐκάθητο εἰς τὸ δωμάτιόν της. Προηγουμένως τοῦτο δὲν συνεβαίνεν αὐτῇ. Ἀίφνης ἐκαμον, ἢ μᾶλλον μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἔκαμον, ἀνακαλύψεις. Αὐτὸν δὲν ἀγαπᾷ, ἢ μήπως δὲν ἀγαπᾷ αὐτὸν; Ἠρώτων τὸν ἑαυτόν μου, καὶ ὁ νοῦς μου ἐπέτα ἀπὸ ἕνα εἰς ἄλλον ἐκ τῶν λατρευτῶν της. Ὁ κόμης Μαλιέβσκης, ἂν καὶ ἐντρόμην νὰ κάμω τοιαύτας σκέψεις διὰ τὴν Ζιναΐδα, μοὶ ἐφαίνετο ὁ ἐπικινδυνώτερος.

Κατὰ τὴν κατασκόπευσίν μου δὲν ἔβλεπον μακρύτερα ἀπὸ τὴν μύτην μου, καὶ ἡ ἀπόκρυψις αὐτῆ συνέπεσε μὲ ἡμᾶς. Ὁ δόκτωρ Λόρσιν μὲ ἐξήγαγεν ὀλίγον τῆς θέσεως ταύτης. Ἄλλως τε καὶ αὐτὸς εἶχε μεταβληθῆ τελευταίως· εἶχεν ἐξασθενήσει· ἔγελα ὡς καὶ πρότερον, ἀλλὰ πολὺ διαφόρως, κακῶς καὶ βεβιασμένως, νευρικὸς ἐξερεθισμὸς ὁ ἐδέσποζε τὴν προτέραν αὐτοῦ ἐλαφρὰν εἰρωνείαν καὶ τὸν κυνισμόν του.

— Τί καταστρέφεσθε ἐδῶ νεανία μου; μὲ εἶπεν ἡμέραν τινά, ἐγκαταλείπων μετ' ἐμοῦ τὴν ἰδιαίαν τῆς κομίσσης Ζάδεκιν, ὅτε ἡ Ζιναΐδα δὲν εἶχεν ἐπιστρέψει ἐκ τῶν περιπάτων της εἰσέτι, ἡ δὲ γραῖα ἐπέπληττε τὴν ὑπηρέτριαν της. — Σεῖς, ἐνῷ ἔχετε ἀνάγκην μελέτης, ἐργασίας, ἐνόσῳ εἰσθε νέος ἀκμῆς, καὶ τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν κάμετε.

— Δὲν δύνασθε νὰ γνωρίζητε, ἂν ἐργάζωμαι κατ' οἶκον ἢ ὄχι, τῷ ἀπήντησα ἄνευ ἀλαζονείας, ἀλλὰ καὶ ἀταράχως.

— Δὲν βαρύνεσθε, τί ἐργασίαν κάμετε! ἀφοῦ δὲν ἔχετε τὸ μυαλὸ στὸ κεφάλι σας. Ἄλλ' ἂς εἶναι, ἐγὼ δὲν φιλονεικῶ εἰς αὐτό. Ἀλλὰ τί θέλετε ἐδῶ, δὲν βλέπετε τί σπῆτι εἶναι τοῦτο;

— Δὲν σᾶς καταλαμβάνω ὀλίγον, παρετήρησα.

— Δὲν μὲ καταλαμβάνετε; τόσον τὸ χειρότερον δι' ὑμᾶς. Σὲ ἐξελάμβανον φρονιμώτερον. Ὁ ἀθλεφός μου, ὁ μεγαλειτερος καὶ ἄγαμος, δύναται νὰ ἔρχεται ἐδῶ· τί θέλετε νὰ κάμωμεν; ἡμεῖς εἴμεθα ἄνθρωποι κατηφαμένοι, δὲν ἀναμένομεν τίποτε ἀπὸ τὸ μέλλον. Ἀλλ' ὑμᾶς τὸ μέλλον εἶναι ἀπαλὸν εἰσέτι καὶ ἡ ἀτμοσφαῖρα ἐδῶ εἶναι δηλητηριώδης δι' ἐσᾶς, πιστεύσατέ με, δύνασθε νὰ καταστραφῆτε.

— Πῶς;

— Οὔτε . . . Μήπως εἶσθε ὑγιής τώρα; Μήπως εὑρίσκεσθε εἰς κανονικὴν κατάστασιν; Μήπως ἐκεῖνο ὅπερ αἰσθάνεσθε, εἶναι συμπεπλεγμένον εἰς πᾶν ἀνάπτυξιν ἐκκρίσεως;

— Καὶ τί αἰσθάνομαι ἐγώ; εἶπον, ἀλλ' ἐν τῇ ψυχῇ μου ἠσθανόμην, ὅτι ὁ δόκτωρ εἶχε δίκαιον.

— Αἴ, παιδί μου, ὦ υἱέ μου, ἐξηκολούθησεν ὁ δόκτωρ μὲ τοιαύτην ἔκφρασιν, ὡς νὰ ἤθελε μὲ τὰς δύο ταύτας λέξεις νὰ προλάβῃ ἐπικείμενον μέγαν κίνδυνον. Τί σοῦ χρησιμεύει νὰ φαίνεσαι πονηρός; Εἰς τὸ πρόσωπόν σου δόξα τῷ Θεῷ, φαίνεσαι ὅτι ἔχεις ἐν τῇ ψυχῇ σου. Ἀλλὰ πρὸς τί νὰ φλυαρήσω. Μήτε ἐγὼ ὁ ἴδιος δὲν θὰ ἠρχόμην ἐάν . . . ὁ δόκτωρ ἄφησε τὰ χείλη του· ἐὰν δὲν ἔμεναν εἰς διάβολος. Ἰδοὺ τί μὲ ἐκπλήττει! πῶς σεῖς ὅπως εἴδε πρόσωπον ἐξυπνος, δὲν διακρίνατε τί γίνεται μπρός σας.

— Τί γίνεται; ἀπήντησα ἐγὼ ἐπιφυλακτικῶς.

Ὁ δόκτωρ μὲ παρετήρησε μὲ συνωφρυωμένα φρύδια γέλωτας.

— Καλὰ, εἶναι ἀνάγκη νὰ σοῦ πῶ. Μὲ ἐπιφυλάξεις ἔρχεσθε ἐδῶ μὲ φωνὴν ἐφορίζουσαν σοῦ ἐπαναλαμβάνω ἡ ἀτμοσφαῖρα τοῦ οἴκου τούτου σὲ καταστρέφει. Ἐσὺ εἶναι εὐχάριστος ἢ ὁρμωμένη, καὶ δὲν εὑρίσκεις τίποτε κακὸν εἰς τοῦτο; Καὶ ἡ πρωτοκαλέα ἐπίσης εὐωδιάζει, ἀλλὰ ἐὰν δύναταί τις νὰ ζήσῃ ὑπ' αὐτήν; Αἴ, φίλε μου ἄκουσε με, ἐπαναλαμβάνω πάλιν πάσας τὰς προφάσεις τοῦ Καϊζώνωφ.

Ἡ πρωκκηπέσσα ἐξῆλθε καὶ ἤρχισε νὰ παραπονῆται εἰς τὸν δόκτορα, ὅτι τῆς πονοῦν οἱ ὀδόντες. Κατόπιν ἰδοῦσα τὴν Ζιναΐδα.

— Νά, προσέθεσεν ἡ γραῖα πρωκκηπέσσα, ὁ δόκτωρ μὲ ἀλώπαπέ την. Ὅλην τὴν ἡμέραν πίνει νερὸ, μὲ πάγον. Μήπως μπορεῖ νὰ ἀντέξῃ μὲ αὐτὸ τὸ ἐξασθενισμένον στῆθός τῆς.

— Μὰ μαθεῖ κάμετε αὐτὰ τὰ πράγματα, ἠρώτησεν ὁ Λεῦσιν.

— Αἴ καὶ τί μπορεῖ νὰ συμβῇ;

— Τί; δύνασθε νὰ κρυώσητε καὶ νὰ ἀποθάνητε.

— Ἀλήθεια . . . ἄχ, δά; Αἴ καὶ τί σημαίνει; ἐκεῖ εἶναι τὸ τέλος ὅλων μας!

— Ἰδοὺ φιλοσοφία! ὑπέμνησεν ὁ δόκτωρ.

— Ἰδοὺ, βέβαια, ἐπαναλαβεν αὐτὴ. Μήπως εἶναι εὐχάριστον πολὺ καὶ ζῆ τις; Κυτάτε γύρω σας . . . Ποῦ εἶναι αὐτὴ ἡ εὐχαρίστησις; Ἡ μήπως νομίζετε ὅτι δὲν τὸ καταλαμβάνω τοῦτο. Ἐγὼ αἰσθάνομαι εὐχαρίστησιν νὰ πάγω πάγον, καὶ σεῖς δύνασθε σοβαρῶς νὰ μὲ βεβαιοῦτε, ὅτι ἡ ζωὴ αὕτη ἀξίζει πόσον νὰ τὴν ἀνταλλάξῃ τις καὶ μὲ στιγμιαίαν ἀκόμη εὐχαρίστησιν; περὶ εὐθυμίας πλέον δὲν ὁμιλῶ . . . Αὐταὶ εἶναι ἰδιοτροπίαι καὶ ἀνυπαταξίαι, παρετήρησεν ὁ δόκτωρ. Αὐταὶ αἱ ὀλίγαι λέξεις σᾶς χαρακτηρίζουν· ὅλη ἡ φύσις σας συνοψίζεται εἰς τὰς δύο ταύτας λέξεις.

Ἡ Ζιναΐδα ἐγέλασε νευρικῶς.

— Ἐμείνατε πολὺ πίσω, ἀγαπητὲ δόκτορ. Πολὺ ἀσχημα σκέπτεσθε, καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ σταματήσητε ἕως ἐδῶ. Φορέσατε τὰς διόπτρας σας. Δὲν ἔχω ἰδιοτροπίας τώρα πλέον, ἀνοήτευσα δι' ὑμᾶς, ἀνοήτευσα διὰ τὸν ἑαυτόν μου, καὶ δὲν εὑρίσκω εἰς τοῦτο ἡδονὴν! καὶ τί σημαίνει, ἄλλως τε, ἡ ἀνυποταξία . . . Κύριε Βαλδεμάρ, προσέθεσε αἴφνης ἡ Ζιναΐδα καὶ ἐκτύπησε τὸν μικρὸν της πόδα, μὴ μελαγχολῆτε τὴν φυσιογνωμίαν σας. Δὲν δύναμαι νὰ ὑποφέρω νὰ μὲ συλλυποῦνται. Καὶ ἀπεμακρύνθη δρομέως.

— Εἶναι δηλητηριώδης, δηλητηριώδης δι' ὑμᾶς ἡ ἀτμοσφαῖρα αὕτη, νεανία μου, ἐπανέλαβεν ἐκ δευτέρου ὁ Λεῦσιν.

(ἀκολουθεῖ)

Ο ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

Ὑπὸ τὸν τίτλον Ἡ χωρὶς Θηριώδης ἡ Συρία καὶ ἡ Αἴγυπτος κατὰ τὸν δέκατον ὄγδοον αἰῶνα, ὁ κ. Ἐδουάρδος Λόκρουᾶ ἐδημοσίευσε μελέτην ἱστορικὴν μεγίστου ἐνδιαφέροντος, ἀφορῶσαν εἰς τὰ πολιτικὰ καὶ πολεμικὰ γεγονότα ὧν ἡ Συρία καὶ ἡ Αἴγυπτος ὑπῆξαν τὸ θέατρον κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ παραλήγοντος αἰῶνος. Ὁ συγγραφεὺς, ὅπως κατασταθῇ ἐπιτόπιος αὐτῶν ἔργων, ἐφρόντισε τὰ μάλλον ἀκριβῶς καὶ ἐνδιαφέρον, συνεβουλεύθη, οὐ μόνον τὰς βιβλιοθήκας καὶ τὰ ἀρχεῖα τῶν Παρισίων, ἀλλὰ καὶ τὰς σημειώσεις, ἃς αὐτὸς ἐν περιηγήσεσι εἶχε κρατήσει.

Ἐν προλόγῳ ποιεῖται λόγον περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν δύο πολιτισμῶν, ἀνατολικοῦ καὶ δυτικοῦ, καὶ ἰσχυρίζεται, ὅτι οἱ πολιτισμοὶ οὗτοι ἠλθον ἀείποτε εἰς ἀντιθεσιαν ἐπαφῆς, χωρὶς ποτὲ νὰ ἐνωθῶσιν. Ἴσως, λέγει, τὸ τοιοῦτο προέρχεται ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς κατα-

σκευῆς τοῦ ἐγκεφάλου τῶν ἀνατολικῶν ἀπὸ τοῦ τῶν δυτικῶν. Οὐδέποτε ὁ ἀνατολίτης θὰ κατορθώσῃ νὰ σκεφθῇ ὡς ὁ δυτικός, οὔτε ὁ δυτικὸς νὰ ἐννοήσῃ πῶς σκέπτεται ὁ ἀνατολίτης. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων ὑψοῦται εἶδος ἀδιαβάτου πνευματικοῦ φραγμοῦ.

Τούτου οὕτως ἐχοντος ἐν σείται εὐχερέστατα τὸ μέγεθος τῆς πλάνης, εἰς ἣν ὑποπίπτουσιν οἱ ἐλπίζοντες, ὅτι θὰ μεταστιχηματίσωσι τὸν ἄραβα εἰς εὐρωπαῖον, καὶ οἱ προσπαθοῦντες, εἴτε διὰ ἱεραποστόλων, εἴτε διὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως σχολῶν, εἴτε διὰ τῆς βίας τῶν ὅπλων, νὰ μεταμορφώσωσι τὸ ἀνατολικὸν πνεῦμα. Ἡ πλάνη αὕτη ἐστοίχισε πολὺ εἰς τοὺς εὐρωπαίους.

Ἐν τούτοις, προσθέτει ὁ συγγραφεύς, δὲν πρέπει νὰ ἀπελπίζῃ τίς ἐκ τοῦ ἀνατολικοῦ κόσμου. Αἱ φυλαὶ αἱ κατοικοῦσαι εἰς τὰ βάθη τῆς Μεσογείου δὲν εἶνε ἴσως τόσον ἐξηντλημέναι καὶ ἄγονα, ὅσον φαίνονται σήμερον. Μετὰ τοὺς Μαμελούκους, ἦλθεν ὁ Μεχμὲτ Ἀλῆς· μετὰ τὸν Μουρὰτ-βέην, ἦλθεν ὁ Ὀσμὰν Δίγμας. Ὁ ὑπερασπιστὴς τῆς Ἡλεόνας ἐξέπληξε τὴν Εὐρώπην, καὶ ἡ Ἀνατολὴ μᾶς ἐπιφυλάσσει ἀναμφιβόλως καὶ ἑτέρας ἐκπλήξεις εἰς τὸ μέλλον. Παντὸς ὁμῶς, δὲν πρέπει νὰ τρέφωμεν καὶ μεγάλας ἐλπίδας ὡς πρὸς τοῦτο. Τὸ ἀναρχικὸν καὶ θρησκευτικὸν τῆς Ἀνατολῆς πνεῦμα, τὴν καταδικάζει νὰ παραστήσῃ εἰς τὸ ἑξῆς πρόσωπον δευτερεῦον εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ κόσμου. Ἡ ζωὴ ἔφυγεν ἀπ' αὐτῆς· εἶπε τὴν τελευταίαν αὐτῆς λέξιν. Διετήρησεν ὅμως εἰσέτι ἀρκοῦσαν ζωτικότητα καὶ ἰσχὺν, ὥστε νὰ δημιουργήσῃ δυσχερείας καὶ ἀμηχανίας εἰς τὸν πολιτισμόν.

Μία ἐκ τῶν χαρακτηριστικωτέρων, φυσιογνωμιῶν τοῦ ἀνατολικοῦ τούτου κόσμου, ὃν ἀποκαλύπτει ὁ κ. Δοκρουβᾶ, εἶνε καὶ ἡ τοῦ πασσᾶ Ζέζαρ, ὅστις ἐτήρησεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τὴν ἐπωνυμίαν Ἀχμὲτ τοῦ θηριώδους, ὅστις ἐν ἡλικίᾳ ὀγδοήκοντα ἐτῶν ὑπῆρξεν ὁ ὑπερασπιστὴς τῆς Ἄκρης, καὶ περὶ οὗ ὁ Βοναπάρτης εἶχεν εἰπεῖν ἐν νῷ αὐτοῦ θὰ εἶχον μεταλλάξει τὸ πρόσωπον τοῦ κόσμου.

Ἡ Χαλέπα δὲν περιέχει τίποτε τὸ δυνάμενον νὰ συγκριθῇ πρὸς τὴν περιπετειώδη ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου τούτου, τοῦ τόσον παραδόξου, ἥτις, καίτοι πλήρης κακουργημάτων κάποτε δὲν ὑπῆρξεν ὅλως ἐστερημένη δόξης. Χρηματίσας διαδοχικῶς ναυτόπαις, δοῦλος, δήμιος ἀρχηθεὶς εἰς τὰ ὕπατα ἀξιώματα, ὅπως καὶ αὖθις ἐπαναπέσῃ εἰς τὴν ἐσχάτην ἀθλιότητα, μὴ ὀπισθοδρομῶν ἐνώπιον οὐδεμιᾶς προδοσίας καὶ οὐδεμιᾶς ἀτιμίας ὅπως ἱκανοποιήσῃ τὴν κενοδοξίαν του καὶ τὴν κακουργίαν του, φιλελεήμων κατά τινας στιγμὰς, κάμνων ἄλλοτε νὰ πίπτωσι χιλιάδες κεφαλῶν χάριν ἁπλῆς ἐξιστορήσεως τῆς θηριωδίας τοῦ, καὶ μετ' ὀλίγον περιερχόμενος ἀπὸ θύρας εἰς θύραν, ὅπως διαγείμῃ ἐλεημοσύνην εἰς τοὺς πτωχοὺς, περιφρονῶν τὴν παντοδυναμίαν τῆς Πύλης, καὶ περὶ τὰ τέλη τῆς ζωῆς του, γιγνόμενος αἴτιος μιᾶς ἀποτυχίας εἰς τὸν Βοναπάρτην, ὁ ἄνθρωπος οὗτος συγκεντροῖ ἐν ἑαυτῷ, εἰς βαθμὸν ὑψηλὸν, ὅλον ἐκεῖνο τὸ μῖγμα τῆς βαρβαρότητος καὶ τοῦ τελειοποιημένου πολιτισμοῦ, τῆς θηριωδίας καὶ τῆς πραότητος, τῆς ἄκρας εὐσεβείας, καὶ τῆς ἀπιστίας πρὸς πᾶσαν θρησκείαν, ἥτις χαρακτηρίζει τοὺς κατοίκους τῆς Συρίας καὶ τῆς Αἰγύπτου, συγκειμένους ἐκ διαφόρων φυλῶν. Ἐννοεῖται εὐχερῶς, ὁποῖον μέγα ἐνδιαφέρον παρέχει ἡ βιογραφία καὶ ἡ κριτικὴ ἐξέτασις τοιούτου ἀνθρώπου. Ἀλλ' ἰδοὺ ἡ εἰκὼν, ἣν δι' αὐτὸν χαράσσει αὐτὸς ὁ κ. Δοκρουβᾶ.

«Μεθ' ὅλην τὴν μονομανίαν αὐτοῦ τῶν μεγαλείων καὶ τὰς τρέλλας καὶ παραφορὰς τοῦ, καὶ τὰς αἱμοχαρεῖς ὁρμάς του, ὁ Ζέζαρ ἀπέβη οὐχ ἧττον πολιτικὸς ἀνὴρ, ἀλλὰ πολιτικὸς ἀνὴρ κατὰ τὸν ἀνατολικὸν τρόπον. Ἐκέκτητο τινὰ τινὰ τῶν ἀνωτέρων καὶ ἰδιαιτέρων προτερημάτων, τῶν χρησίμων πρὸς κυβέρνησιν τῶν λαῶν.

Δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι εἶνε ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς του καὶ τῆς χώρας του, μία ἐκ τῶν περιεργοτέρων μορφῶν τῆς μεγάλης ἀνατολικῆς παρακμῆς. Δὲν ἐννοεῖ τι ἐστὶν ὀργανισμὸς διοικητικὸς, ἀλλ' ἔχει περὶ ὅλων τῶν πραγμάτων ἀορίστους τινὰς ἰδέας, τὰς ὁποίας προσπαθεῖ νὰ ἐφαρμώσῃ. Δὲν εἶνε, ὡς οἱ πλεῖστοι τῶν προκατόχων καὶ τῶν ὑποδείγματῶν του, παντοχόρος ἀναρχικός. Εἶνε Βόσγιος καὶ οὐχὶ Ἄραψ, ἐνόησεν ὅμως τὸ ἀσιατικὸν πνεῦμα. Οἱ πρόξενοι τῆς Γαλλίας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὁ Τῶλξ, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Ρενοῦδ, ἐκφράζονται ὡς ἑξῆς περὶ αὐτοῦ: «Εἶνε μίγμα παραφροσύνης καὶ λογικῆς, ἀγαθότητος, καὶ σκληρότητος, δειλίας καὶ γενναιότητος· οὐδεὶς δύναται νὰ ἐννοήσῃ αὐτόν.» Ἡ ἀλήθεια εἶνε, ὅτι τὸν κρίνουσι κατὰ τὰς εὐρωπαϊκὰς ἰδέας. Ὁ μηχανισμὸς τοῦ ἐγκεφάλου δὲν λειτουργεῖ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐν ἁπάσαις ταῖς φυλαῖς. Τίποτε ἔκπαγλον καὶ ἀκατάληπτον δὲν ὑπάρχει ἐν αὐτῷ, ὅτι ἀτλοῦστατα, εἶνε γαρακτὴρ ἀνατολικός.

Οἱ μικροὶ βασιλεῖς τῆς Σιρόνος, ὧν ἀκαλύπτονται ἤδη οἱ σαρκοφάγοι, Ἐσκμουναζὰρ ὁ Α'. καὶ Ἐσκμουναζὰρ ὁ Β'., σύγχρονοι τῶν Ἀχαιμενιδῶν, πῶν Πτολεμαίων, ἴσως δὲ καὶ τῶν βασιλέων τῆς Βαβυλῶνος, θὰ ἦσαν χαρακτῆρες ἀρκούντως ὁμοιοι πρὸς τὸν τοῦ πασσᾶ τῆς Ἄκρης, ἔχοντες τὴν αὐτὴν ἐκ γενετῆς θηριωδίαν, τὴν αὐτὴν περιφρόνησιν τῆς ζωῆς τῶν ἄλλων, τὰς αὐτὰς περὶ κοινωνίας ἰδέας, καὶ περισσότερον ἴσως θρησκευτικὸν φανατισμόν. Περιωρισμένοι εἰς μικρὰν περιοχὴν, ἀπειλούμενοι ἀδιακόπως ἐκ νότου ὑπὸ τῶν Φαραώνων, ἐκ βορρᾶ δὲ καὶ ἀνατολῶν ἐκ τῶν βασιλέων τῆς Νινεύη ἢ τῶν Χαλδαίων, περιπεπλεγμένοι εἰς τὰς ἐμφυλίους ἔριδας τῶν μικρῶν γείτονων λαῶν, θὰ διήγον κατὰ πάντα πιθανότητα, τὴν αὐτὴν ταραχώδη καὶ πλήρη θορύβου ζωήν, ἣν καὶ ὁ Δαβίδ. Οἱ στρατιῶται τῶν θὰ ὡμοίαζον πρὸς τοὺς ἰδικούς μας. Ἀδιακόπως ἔλεπον ἑαυτοὺς ἀπειλουμένους, εἴτε ὑπὸ ἐπαναστάσεως, εἴτε ὑπὸ καταλυτήσεως. Θὰ ἦσαν βεβαίως τοιοῦτοι καὶ οἱ βασιλεῖς τοῦ Ἰούδα καὶ τοῦ Ἰσραήλ. Ὁ Δαβὶδ εἶνε τυχοδιώκτης, ὡς ὁ δοῦλος τοῦ Ἀλῆ-βέη. Διοικεῖ ὀρδὴν λῃστῶν, λῃστεύει εἰς τοὺς μεγάλους δρύμους, γίνεται μισθοφόρος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν Φιλισταίων, ἔπειτα στρατηγὸς, ἔπειτα πασσᾶς τῆς Ἱερουσαλὴμ. Καὶ οὗτος εἶνε ἄνθρωπος ὑπέροχος, κατὰ τὸν ἀνατολικὸν τρόπον. Σκοπούμενος ἐκ τοῦ σύνεγγυς, καὶ αὐτὸς θὰ ἐξεπλήττετο ἕνεκα τῆς ἀπιστεύτου ἀνομοιότητος τῆς συμπεριφορᾶς του, τοὺς κ. κ. Τωλὲ καὶ Ρενοῦδ. Εὐτυχῶς δι' αὐτὸν, ἡ ἐν μεμακρυσμένῃ ἐποχῇ διαβιώσις του τὸν κατέστησε μεγαλείτερον, καὶ ἡ ἑβραϊκὴ φιλολογία τὸν ἐξύμνησεν ἐπὶ τὸ ποιητικώτερον. Ὅταν ὁ Ζέζαρ συνηγάγε περὶ ἑαυτὸν τοὺς Καφῆς, θὰ ὑπέλαβε τίς ὅτι ἀναγινώσκει τὸ ἑξῆς χωρίον τῆς Ἁγίας Γραφῆς: «Ὁ Δαβὶδ ἐξῆλθεν ἐκ Γὲθ, καὶ ἀπεσέρθη εἰς τὸ σπήλαιον λοῦ Ἀδολλάμ.... Καὶ πάντες ὅσοι εἶχον χρεῖαν, καὶ ὁ ὀλιγόχρεος, οἱ καταχρεωμένοι, ἢ οἱ δυσηρεστημένοι, μετέβαινον πρὸς συναντήσιν του».

Ἐκ τῶν γραμμῶν τούτων δύναται τις νὰ κρίνῃ, πόσον τὸ γενικώτερον πνεῦμα ἐκράτησεν ἐν τῷ σπουδαίῳ τούτῳ πονήματι τοῦ κ. Δοκρουβᾶ, ὅπερ πολὺ θέλει συντελέσει εἰς τὴν ἀκριβεστέραν κατανόησιν τοῦ ἀνατολικοῦ πολιτισμοῦ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)

ΤΟ ΦΙΛΗΜΑ ΤΩΝ ΨΥΧΩΝ

Ὅτε ὑπανδρεύθη ἡ ἀδελφή μου, τὴν ἐξαδελφάν μου, ἤμην μικρὸς παῖς, χάσκων ἀκόμη τὸν κόσμον. Ἡμέραν τινὰ περιεπάτουν οἱ μεμνηστευμένοι ὑπὸ τὰ